

Umut Oran

Basın Açıklaması
13.9.2014

ÜNİVERSİTELİ HEM YURTSUZ HEM İŞSİZ KISACA SAHİPSİZ

- 13 üniversiteliye bir yurt yatağı düşüyor!

- TOKİ rant kapısı olacağına neden tüm üniversiteliye yurt yapmıyor?

- Üniversiteler 2014-2015 eğitim öğretim yılına sancılı başlıyor. Üniversiteli gençler yurtsuz ve umutsuz. Altyapısı hazırlanmayan her ile üniversite politikası sınıfta kaldı milyonlarca genç okurken sahipsiz, yurtsuz, mezunken işsiz kaldı. 5,5 milyon öğrenci için sadece 420 bin yataklık yurt var, yani 13 öğrenciye 1 yatak düşüyor.
- AKP'nin yükseköğrenim politikaları popülist ve plansız. 62. Hükümet programında ve 2014-2018 10. Kalkınma Programında üniversite gençliğinin yurt ve istihdam sorunlarının çözümü ile ilgili tek bir cümle bile yok. CHP'nin daha önce dile getirdiği Başbakanlığa bağlı TOKİ yandaş müteahhitler ve havuz hesaplarla Recep Tayyip Erdoğan ve yakınlarına kentsel dönüşüm adıyla rant kapısı olup, lüks konutlar yaparak, yapı denetiminden kaçış aracı olacağına milyonlarca gencimizin ücretsiz kalacağı yurtların yapımında kullanılsın.
- 2002'de 73 olan üniversite sayısı 2014'te 184'e ulaştı. "**Her şehre üniversite**" denirken adeta bakkal dükkânı açar gibi açılan üniversiteler ilçelere kadar yayıldı. Apartman binalarında açılan birçok "tabela" üniversitesi diploma dağıtıyor.
- Üniversite sayısı 12 yılda yüzde 150 arttı, ama ya akademik-bilimsel kalite? 184 üniversitemiz var, ne yazık ki dünya sıralamasında ilk 100'e giren tek bir Türk üniversitesi yok. Türk üniversitelerinin kütüphane imkânları yetersiz, bilimsel yayınları itibar görmüyor.
- "Her şehre üniversite" politikası diplomalı işsizler ordusu yarattı. Üniversite sayısında patlama paralelinde üniversiteli iş gücü sayısındaki artış, toplam işgücündekinin kat kat üzerinde gerçekleşti. Bunların istihdamının yetersiz kalması nedeniyle üniversite mezunu işsiz sayısı 4'e katlandı. 2000'de her 10 işsizden biri üniversite mezunuyken, gelinen noktada her 5 işsizden biri üniversite diplomalı.
- Son 12 yılda üniversite öğrencisi sayısı yaklaşık yüzde 227 artarak 5.5 milyona çıkarken, devlete ait yurt kapasitesindeki artış ise yüzde 60 dolayında. Yeni öğretim yılında kamu yurtlarına başvuran öğrencilerin üçte ikisi açıkta kaldı. 6 milyona yaklaşan öğrenciye karşılık, özel yurtlarla birlikte toplam 420 bin dolayında yurt kapasitesi bulunuyor. Toplam yurt kapasitesi, toplam öğrenci sayısının yüzde 10'una ulaşmıyor. Her ile üniversite açmakla övünen iktidar üniversite gençliğinin **barınma sorununu** çözmemiş büyütülmüştür.
- Özerklik, araştırmacılık, bilimsel-akademik kalite gibi konularda ciddi sorunları bulunan üniversitelerimiz, ülkenin gelişimi ve kalkınmasına yeterli katkı veremiyor. İzlenen ekonomi politikaları istihdam yaratmıyor, üniversite mezunlarındaki artışla bunların üretim süreçlerinde yer alma oranları paralel gitmiyor. Bu koşullarda üniversite sayısındaki artış, işsizler ordusunun eğitim düzeyini yükseltmiş oluyor.
- **Üniversitelerinin kalitesini artırıp bunu sürekli kılabilen ülkeler, geleceğin yıldızları olacak; bilgi devrimini gerçekleştirip refah düzeylerini yükseltecektir. Bizim üniversitelerimiz de ülkeyi bilgi çağına taşıyacak kaliteye erişmeli, bilgi ekonomisine uygun, çağı kavrayan, evrensel düşünen, dünyadaki gelişmeleri yakından izleyebilen, donanımlı yeni nesiller yetiştirmelidir.**
- Devlet yükseköğretime ayırdığı kaynakları artırmalı, ekonomik açıdan zayıf ailelerin çocukları için eğitimde fırsat eşitliği sağlamalıdır.

- **Üniversite öğrencilerinin barınma sorunu çözülmeli, devlet makul maliyetle ve nitelikli barınma koşulları sağlamalıdır.**

Ülkemizde 200'e yakın üniversite ile buralarda okuyan ve yeni kayıt yaptıran milyonlarca öğrenci 2014-2015 eğitim öğretim yılına başlıyor.

“Her ile üniversite” açmakla övünen AKP'nin 12 yıllık iktidarında, yeterli alt yapı ve akademik birikim olmaksızın açılan çoğu tabela üniversitesi ile ülkemizde adeta bir “üniversite enflasyonu” yaşanıyor. Ancak Türkiye'nin az sayıdaki köklü ve birikimi olan üniversitesi dışında verilen eğitim, teoriden ileri gitmiyor, öğrencileri ekonomik ve sosyal yapının gereklerine, reel yaşamın pratiklerine hazırlamıyor. Bu dönemde sayıları hızla artarak 6 milyona yaklaşan üniversite öğrencisini ise alacakları eğitimin kalitesi bir yana, barınmadan ulaşım, öğrenim maliyetlerinden burslara birçok önemli sorun bekliyor. Ailelerin gelecekte iyi yaşam koşullarına sahip olmaları düşüncesiyle çocuklarını üniversite eğitimi aldırarak için tüm imkanlarını seferber ettiği ülkemizde, üniversitede okumaya hak kazanan milyonlarca genci mezuniyet sonrası bekleyen **işsizlik olgusu** ise öğrencilikte yaşadıkları sıkıntılarla kıyaslanmayacak kadar büyük ve asıl önemli sorunu oluşturuyor.

ÜNİVERSİTE ENFLASYONU - KALİTE EROZYONU...

Türkiye'de 2002 yılında 73 olan üniversite sayısı son yıllarda yaşanan patlama ile 184'e ulaştı. Türkiye'de halen 104 devlet ve 80 de vakıf üniversite ve meslek yüksekokulu bulunuyor. Bunların büyük bölümü üç büyük ilde... Ancak AKP'nin “**Her şehre üniversite**” politikası ile Türkiye'de üniversitesi olmayan il kalmadı. Son yıllarda adeta bakkal dükkânı açar gibi yeni üniversiteler açıldı. Üniversiteler ilçelere kadar yayıldı. Beş altı katlı apartman binalarında açılan “butik” üniversiteler diploma dağıtıyor. Türkiye, üniversite sayısında Hollanda, Belçika, Norveç, Finlandiya, İsviçre, Danimarka, Portekiz gibi Avrupa ülkelerini geride bırakıyor.

Özellikle 2000'li yıllarda adeta patlama yaşanan üniversite sayısı paralelinde üniversite öğrencisi ve mezunu sayısında da patlama yaşandı. 2002 yılında 1.7 milyon olan yüksek öğretim kurumlarında okuyan öğrenci sayısı, 2014'te 5.5 milyona ulaştı. Türkiye'de üniversite öğrencisi sayısı dünyada 128, Avrupa'da 11 ülkenin nüfusundan fazla...

2000'de üniversiteye başvuranların yüzde 30'u yerleştirilirken, bu oran yüzde 50'ye ulaştı. Yükseköğretim kurumlarından mezun olanların 1999-2000 öğretim yılında 224 bin dolayında bulunan sayısı, 2013-2014 öğretim yılında 700 bine yaklaştı. Son 12 yıl toplamında 5 milyonun üzerinde mezun verdi.

Yüksek öğretim temel göstergeleri (2014)

	Devlet	Özel	TOPLAM
ÜNİVERSİTE SAYISI	104	80	184
ÖĞRETİM ELEMANI SAYISI	122.116	19.558	141.674
ÖĞRENCİ SAYISI	5.089.291	360.670	5.449.961
ÖĞRETİM ELEMANI BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ	21	18	21
YÜKSEKÖĞRETİM NET OKULLAŞMA ORANI (%)	38.5		
ÖĞRENCİ YURDU SAYISI	1.873	368	2.241
YURLARDA KALAN ÖĞRENCİ SAYISI	304.894	110.667	415.561

İLK 100'E GİREN TÜRK ÜNİVERSİTESİ YOK

Son yıllarda yükseköğretimde nicel olarak yaşanan hızlı büyümeye karşılık, kalite ise aynı paralelde artmadı, hatta aşağılara indi. 184 Türk üniversitesinden hiçbiri, dünya sıralamasında yazık ki ilk 100'e giremiyor. The Times Higher Education World University Rankings 2013-2014 verilerine göre genel değerlendirmede dünyanın en iyi 100 üniversitesi sıralamasında ABD 45 üniversite ile başı çekiyor, bu ülkeyi 11 üniversite ile İngiltere, 8 üniversite ile Hollanda, 6 üniversite ile Almanya, 5 üniversite ile Avustralya izliyor. Genel değerlendirmede en iyi dereceye sahip Türk üniversitesi olan Boğaziçi, 199'uncu sırada.

Türkiye'deki bütün üniversitelerin kütüphanelerindeki toplam kitap sayısı, sıralamada birinci olan Harvard Üniversitesi'ndekinden daha az. Türkiye'de gerekli akademik, fiziksel ve bilimsel alt yapıya sahip olmadan kısa bir zaman dilimi içinde art arda açılan yeni üniversiteler nedeniyle öğretim elemanı ihtiyacı arttı. Bunu karşılamak için özellikle taşra üniversitelerine yönelik olarak akademik unvanların edinilmesi kolaylaştırıldı. Bu durum akademik kaliteyi aşağı çekti. Türk üniversiteleri, bilimsel yayın sayısında AB ülkeleriyle kıyaslandığında orta sıralarda gözükmekle birlikte yapılan atıf sayısında ise en sonlarda, örneğin Bulgaristan'ın bile gerisinde bulunuyor. Bu da yayınların bilimsel niteliğine güvensizliği gösteriyor.

ÜNİVERSİTE ENFLASYONU DİPLOMALI İŞSİZLİĞİ PATLATTI

AKP döneminde izlenen daha çok tüketime dayalı ekonomik büyüme modeli yeterli istihdam yaratmadığı için ülkemizin işsizlik sorununu çözemezken, üniversite diplomalıların sayısı ile üretim süreçlerinde rol alabilme oranları paralel gitmedi. Son yıllarda eğitim düzeyine göre işsizlikte en hızlı artış, açık farkla üniversite mezunlarında bulunuyor. Üniversite sayısında patlama yaşanan 2000'li yıllarda, üniversiteli iş gücü sayısındaki artış, toplam işgücündekinin kat kat üzerinde gerçekleşti. Bunların istihdamının yetersiz kalması nedeniyle üniversite mezunu işsiz sayısı ise üniversiteli işgücündekinden de toplam işsizlikten de çok daha hızlı arttı. Sonuçta her şehre üniversite politikası, ülkede bir üniversiteli işsizler ordusu yarattı.

Türkiye'de 2000 yılı ortalamasında 23 milyon 78 bin kişi olan toplam iş gücünün yüzde 8.8 oranındaki 2 milyon 37 binini üniversite mezunları oluşturuyordu. Yıllık ortalama verilere göre 2013'te toplam işgücü yüzde 22.5 artışla 28 milyon 271 bin olurken, bunun içinde üniversiteli işgücü sayısı yüzde 165 artışla 5 milyon 388 bine ulaştı. Bu dönemde işgücü içinde üniversite diplomalıların payı yüzde 8.8'den yüzde 19.1'e yükseldi.

Toplam işsiz sayısının yüzde 83.5 artışla 1 milyon 497 binden 2 milyon 747 bine çıktığı bu dönemde, üniversiteli işsizlerin sayısı ise yüzde 290 artışla 143 binden 557 bine yükseldi. Üniversiteli işsizlerin 2000 yılında yüzde 7 olan oranı, 2013'te yüzde 10.3'e çıktı. Toplam işsizler içinde üniversite diplomalıların oranı ise bu dönemde yüzde 9.6'dan yüzde 19'a yükseldi. Başka deyişle 2000'de her 10 işsizden biri üniversite mezunuyken, gelinen noktada her 5 işsizden biri üniversite diploması taşıyor.

Toplam iş gücü içinde üniversite mezunlarının durumu (Bin kişi)

		Yıllık ortalama						Mayıs 2014
		2000	2005	2010	2011	2012	2013	
Yükseköğretim	İşgücü	2.037	2.757	4.057	4.476	4.996	5.388	5.527
	İstihdam	1.894	2.481	3.612	4.009	4.493	4.831	5.043
	İşsiz	143	277	446	467	503	557	484
	İşsizlik Oranı(%)	7,0	10,0	11,0	10,4	10,1	10,3	8,8
TOPLAM	İşgücü	23.078	22.455	25.641	26.725	27.339	28.271	29.090
	İstihdam	21.581	20.067	22.594	24.110	24.821	25.524	26.539
	İşsiz	1.497	2.388	3.046	2.615	2.518	2.747	2.551
	İşsizlik Oranı(%)	6,5	10,6	11,9	9,8	9,2	9,7	8,8
Üniversite Mezunlarının	İşgücü	8,8	12,3	15,8	16,7	18,3	19,1	19,0

toplamdaki payı (%)	İstihdam	8,8	12,4	16,0	16,6	18,1	18,9	19,0
	İşsiz	9,6	11,6	14,6	17,9	20,0	20,3	19,0

ÜNİVERSİTELİ “YURT”SUZ...

Üniversite öğrencilerinin barınma talebinin karşılanmasında da 12 yılda yapılanlar yetersiz kaldı. Devlet, üniversite ve öğrenci sayısındaki hızlı artış paralelinde yurt kapasitesi sağlayamadı. Bu dönemde üniversiteli sayısı yaklaşık yüzde 227 artarken, yurt kapasitesindeki artış yüzde 60 dolayında kaldı. Üniversite gençliğinin **barınma sorunu** çözülmedi, aksine büyüdü.

Öğrenci sayısının 5.5 milyona ulaştığı 2013-2014 eğitim öğretim yılında yükseköğretim öğrencilerine yönelik 368’i kamu (YURTKUR) yurdu, 1.873’ü de özel olmak üzere toplam 2.241 yurttan barınan öğrenci sayısı 415 bin dolayında gerçekleşti. Bunların da 305 binini kamu yurtlarında, yaklaşık 110 binini de özel yurtlarda kalanlar oluşturuyor.

2014-2015 eğitim öğretim yılı için 385 bin 326 öğrenci YURTKUR’a bağlı yurtlar için başvuru yaptı. Mezun olanlardan boşalan kapasiteye göre bunlardan 119 bin 59’u, yeni öğretim döneminde sayıları 384’e ulaşan bu yurtlara yerleştirilebildi. Başka deyişle devlet yurtları için başvuruların üçte ikisi açıkta kaldı.

Devlet yurtlarında, deprem güçlendirmesi çalışması nedeniyle kullanımda olmayan yatakların da kullanıma alınmasıyla toplam kapasite 310 bine, halen inşa çalışmaları süren yurtların sisteme katılmasıyla da 320 bine çıkacak. Özel yurtlarla birlikte yeni öğretim yılında en fazla 430 bin dolayında bir üniversite öğrencisi yurt imkânından yararlanabilecek. Oysa yükseköğretim kurumlarına yerleşen yeni öğrenci sayısı, mezun sayısından fazla olduğu için toplam üniversiteli sayısı 6 milyona yaklaşıyor. Öğrencilerin önemli bir bölümü de ailesinden ayrı, başka kentlerde üniversite öğrenimi sürdürüyor. Toplam yurt kapasitesi, toplam öğrenci sayısının yüzde 10’una bile ulaşmıyor.

17 ARALIK YURT SORUNU DA YARATTI!

Bu arada özel yurtlarda kalan çok sayıda üniversite öğrencisi de devlet yurtlarına geçmek için YURTKUR’a başvurdu. Özel yurtların önemli bir bölümü, AKP hükümetinin iktidarı boyunca işbirliği yaptığı ancak 17-25 Aralık yolsuzluk operasyonları sonrasında yolunu ayırarak “paralel devlet” adı altında tasfiye süreci başlattığı oluşuma ait bulunuyor. Bu yurtlarda kalan yoksul aile çocuklarının yeni siyasal konjonktürde kendilerini güvende görmeyerek devlet yurtlarına geçme çabasına girmesi de kapasiteyi zorlayan bir faktör.

YURT AYRI DERT, KİRA AYRI DERT

Devlet yurtlarının ihtiyacı karşılamaması nedeniyle, ekonomik durumu nispeten elveren aileler çocuklarını özel yurtlara yerleştirirken, bu imkânlara sahip olamayan milyonlarca genç bir araya gelerek, müşterek kiralama yoluyla, asgari konfordan yoksun evlere yüksek kiralar ödemek zorunda kalıyor.

Devlet yurtlarında kalan öğrenciler ise iktidarın öngördüğü gençlik modeli doğrultusunda baskı ve dayatmalarla karşı karşıya kalıyor. Bu kapsamda yurtların karma özelliği ortadan kaldırılıyor, üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım alanlarına müdahale ediliyor. Öğrenciler, devlet yurtlarında rızası dışında dini etkinliklere yönlendiriliyor, idari personel zorunlu olarak bu etkinliklerde görevlendiriliyor.

ÜNİVERSİTELER ÜLKEMİZİ BİLGİ ÇAĞINA TAŞIMALIDIR...

Ülkemizin üniversite sayısının artmasından gurur duyarız. Ancak üniversiteler, yeterli alt yapıya, bilimsel birikim ve kaliteli akademik kadrolara sahip gerçek birer araştırma kurumu ve bilim yuvası olarak açılmalıdır. Üniversite sadece bina ve tabela, öğretmen-öğrenci demek değildir. Üniversiteler, öncelikle ülke, toplum ve insanlık için bilim üreten, araştırma kurumlarıdır. Üniversiteler, sadece bilimin evrensel ilke ve yöntemleriyle kendilerini sınırlar. Üniversiteler, her türlü düşüncenin, hipotezin, teorinin özgürce tartışılıp araştırıldığı özgür platformlardır. Üniversiteler, herhangi bir inanç ya da ideolojinin bağına esir edilemez. Üniversiteler etnik, bölgesel ve kültürel kalıpları aşmış, özgürce sorgulayan kurumlardır.

Özerklik, araştırmacılık, bilimsel düzey, akademik kalite gibi konularda ciddi sorunları bulunan, çoğu adeta “yüksek lise” konseptinde faaliyet gösteren üniversitemiz, ülkenin gelişimi ve kalkınmasına yeterli katkı veremiyor, daha çok işsizler ordusunun eğitim düzeyini yükseltmeye yarıyor.

YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİ KÖKDEN DEĞİŞMELİDİR!..

Üniversitelerinin kalitesini artırabilen ve bunu sürekli kılabilen ülkeler, geleceğin yıldızları olacak; bilgi devrimini gerçekleştirip refah düzeylerini artıracaktır.

Bizim üniversitemiz de ülkeyi bilgi çağına taşıyacak bilimsel kaliteye erişmeli, bilgi ekonomisine uygun, çağı kavrayan, evrensel düşünen, dünyadaki gelişmeleri yakından izleyebilen, donanımlı yeni nesiller yetiştirmelidir.

Üniversitelerin, merkezi baskı altında tek tipleştirilmesine son verilmelidir. Üniversite özerkliği ve akademik özgürlükler genişletilmelidir.

Büyük bölümü verdikleri eğitim teoriden ileri gitmeyen, özellikle birer ticarethane gibi işletilen ve öğrencilerini “müşteri” olarak gören özel üniversiteler başta Türk üniversiteleri, bilim üreten kurumlar haline getirilmelidir.

Üniversitelerde tüm bileşenler için uygun ortam ve koşullar yaratılmalıdır. Bu bağlamda öğrencilerin barınma sorunu hayati önemdedir. Devlet, üniversite öğrencilerinin barınma sorununu çözmeye yetersiz kaldığı için, üniversitelerin bulunduğu semtler kiralar normalin üzerinde artışlar göstermekte ve maddi imkânları kısıtlı milyonlarca üniversite öğrencisine ağır mali yük getirmektedir. Devlet bu alandaki alt yapısını hızla geliştirerek, üniversite öğrencilerine makul maliyetli ve nitelikli barınma koşulları sağlamalıdır. TOKİ hükümete ve yandaşlarına rant kapısı olacağına üniversitelilerin barınma sorunu çözecek yurtları acilen yapmalıdır.

Gelir dağılımının bozuk olduğu ülkemizde, devlet ekonomik açıdan zayıf ailelerin çocuklarını gözeterek, eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacak önlemleri almalıdır.

Üniversitelere ayrılan kamu kaynakları artırılmalıdır.